

PWYLLGOR CRAFFU ADDYSG, POBL IFANC A'R GYMRAEG

DYDD GWENER, 5 MAI 2023

PRESENNOL Y Cyngorydd A.C. Jones (Cadeirydd)

Cynghorwyr (Yn y Siambr):

P. Hughes-Griffiths E. Skinner

Cynghorwyr (Yn rhithwir):

S.M. Allen	K.V. Broom	J.M. Charles (dirprwy)	M. Donoghue (dirprwy)
B.W. Jones	D. Jones	M.J.A. Lewis	S.L. Rees
M. Thomas			

Aelodau Cyfetholedig (Yn y Siambr)

A. Enoch, Rhiant-lywodraethwr
V. Kenny, Cynrychiolydd o'r Eglwys Gatholig

Aelodau Cyfetholedig (Yn rhithwir)

F. Healey-Benson, Rhiant-lywodraethwr

Aelodau'r Cabinet (Yn y Siambr)

G. Davies, Aelod Cabinet Dros Addysg a'r Gymraeg

Aelodau'r Cabinet (Yn rhithwir)

G. Aelod Cabinet dros Adfywio, Hamdden, Diwylliant a Thwristiaeth

Hefyd yn bresennol (Yn y Siambr):

G. Morgans, Cyfarwyddwr Gwasanaethau Addysg a Phlant
A Thomas, Pennaeth y Gwasanaethau Addysg a Chynhwysiant
E. Forsyth, Arweinydd Strategol ar gyfer Effeithiolrwydd Ysgolion
M. Morgan, Uwch Ymgynghorydd Gwella Addysg
F. Gordon, Athro Ymgynghorol Anghenion Dysgu Ychwanegol (Proses)
M. Davies, Athro Ymgynghorol Anghenion Dysgu Ychwanegol
T. Davies, Swyddog Arweiniol Anghenion Dysgu Ychwanegol y Blynyddoedd Cynnar
D. Livingstone, Swyddog Pontio ôl-16
E. Evans, Prif Swyddog Gwasanaethau Democraidaidd
J. Owens, Swyddog Gwasanaethau Democraidaidd

Hefyd yn bresennol (Yn rhithwir):

S. Davies, Pennaeth Mynediad i Addysg
G. Ayers, Rheolwr Polisi Corfforaethol a Phartneriaeth
S. Rees, Cyfieithydd Ar Y Pryd
M. Runeckles, Swyddog Cefnogi Aeolodau

Siambr - Neuadd y Sir, Caerfyrddin. SA31 1JP ac o bell - 10.00 yb - 12.34 yp

1. YMDDIHEURIADAU AM ABSENOLDEB

Derbyniwyd ymddiheuriadau am absenoldeb gan y Cynghorwyr L. Bowen, L. Davies a H. Jones.

2. DATGANIADAU O FUDDIANNAU PERSONOL GAN GYNNWYS UNRHYW CHWIPIAU PLEIDIAU A RODDIR MEWN YMATEB I UNRHYW EITEM AR YR AGENDA.

Ni chafwyd dim datganiadau ynghylch buddiannau personol na chwip waharddedig.

3. CWESTIYNAU GAN Y CYHOEDD (NID OEDD DIM WEDI DOD I LAW)

Dyweddodd y Cadeirydd nad oedd dim cwestiynau wedi dod i law gan y cyhoedd.

4. POLISI AR DDYFARNU GRANTIAU A'R IAITH GYMRAEG

Bu'r Pwyllgor yn ystyried Polisi'r Cyngor ynghylch Dyfarnu Grantiau a'r Gymraeg sydd wedi'i baratoi er mwyn cydymffurfio â darpariaethau Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011. Roedd y Polisi yn darparu dull cyson o ymdrin â'r Gymraeg ar draws grantiau amrywiol y Cyngor, gan sicrhau cydymffurfiaeth â Safonau'r Gymraeg wrth ddyrannu grantiau a chan sicrhau bod gweithwyr y Cyngor yn gallu cynorthwyo cyrff trydydd parti i hyrwyddo'r Gymraeg yn effeithiol wrth gyflawni eu gweithrediadau. Yn hyn o beth, nodwyd bod y Polisi yn cyd-fynd â Strategaeth Hyrwyddo'r Gymraeg y Cyngor 2023-28 a Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015.

Rhoddwyd sylw i'r materion/sylwadau a godwyd gan y Pwyllgor, fel a ganlyn:-

Mewn ymateb i ymholiad ynghylch cymeradwyo'r Polisi a'r meini prawf cymhwysedd ar gyfer dyfarnu grantiau, eglurodd y Rheolwr Polisi Corfforaethol a Phartneriaeth y byddai'r ddogfen, yn dilyn cymeradwyaeth y Cabinet, yn rhan ganolog o'r broses dyrannu grantiau ar draws holl adrannau'r Cyngor. At hynny, byddai cymorth canolog yn cael ei ddarparu i'r adrannau perthnasol drwy gydol cyfnod gweithredol y grantiau a byddai'n galluogi mesur effaith y Polisi ar y Gymraeg.

Rhoddodd yr Aelod Cabinet dros Adfywio, Hamdden, Diwylliant a Thwristiaeth sicrwydd i'r Pwyllgor y byddai cefnogaeth a chymorth pwrpasol yn cael eu rhoi i ymgeiswyr yn ystod cam ymholiadau'r broses ymgeisio i sicrhau na fyddai Mentrau Bach a Chanolig (BBaChau) dan anfantais. Yn hyn o beth, cydnabuwyd y byddai disgwyliadau'r Cyngor yn amrywio yn ôl y math o sefydliad, y gweithgaredd a'r swm o arian grant sy'n cael ei ddyfarnu.

Mewn ymateb i awgrym bod ceisiadau grant blaenorol yn cael eu hadolygu i sicrhau na fyddai busnesau bach a chanolig yn cael eu heithrio o'r broses, eglurodd y Rheolwr Polisi Corfforaethol a Phartneriaeth y byddai'r cynnig rhagweithiol o gymorth yn ychwanegu gwerth at weithgaredd y sefydliad perthnasol yn ei gyfanrwydd a'i nod oedd darparu dull datblygiadol i alluogi sefydliadau, drwy ddylanwad y Cyngor, i ddefnyddio'r Gymraeg a sicrhau ei hyfywedd.

Canmolodd y Polisi gan Aelodau'r Pwyllgor fel modd o nodi disgwyliadau'r Cyngor yn glir o fewn y broses dyfarnu grantiau i sicrhau effaith gadarnhaol ar weithgareddau cyrff trydydd parti ar y Gymraeg.

PENDERFYNWYD YN UNFRYDOL gymeradwyo'r Polisi ar Ddyfarnu Grantiau a'r Gymraeg a'i gyfeirio at y Cabinet i'w ystyried.

5. DIWEDDARIAD AR ANGHENION DYSGU YCHWANEGOL

Cafodd y Pwyllgor ddiweddariad i'w ystyried ar gynnydd ar weithredu'r darpariaethau sydd wedi'u hymgorffori yn Neddf Anghenion Dysgu Ychwanegol a'r Tribiwnlys Addysg (Cymru) 2018, a oedd yn ceisio trawsnewid disgwyliadau, profiadau a chanlyniadau plant a phobl ifanc ag Anghenion Dysgu Ychwanegol (ADY).

Cafodd y Pwyllgor gyflwyniad a oedd yn manylu ar gynnydd y newid o Ddatganiadau Anghenion Addysg Arbennig (AAA) i Gynlluniau Datblygu Unigol (CDU) ar gyfer disgyblion ag ADY. Dywedwyd y byddai'r broses weithredu'n cael ei gwneud yn raddol hyd at fis Awst 2025 ac y byddai'n arwain at dri chanlyniad categoreiddio posibl i blant a phobl ifanc. Rhoddwyd ystyriaeth hefyd i'r adborth ar lefel llwyddiant y trawsnewid i'r system ADY newydd, a oedd yn cynnwys trosolwg o'r meysydd sy'n gweithio'n dda a'r rhai y mae angen mynd i'r afael â nhw o ran rôl Swyddogion ADY a Chydgysylltwyr, Blynnyddoedd Cynnar ac Ôl-16 ar gyfer plant a phobl ifanc ag ADY, hyfforddiant a chefnogaeth, a hefyd y gwaith partneriaeth parhaus gyda gweithwyr ieuchyd proffesiynol. Adolygodd y Pwyllgor y data ystadegol ar ddisgyblion ag ADY mewn ysgolion prif ffrwd a'r rhai sydd angen cymorth lleoliad arbenigol lle cydnabuwyd bod cynnydd sylweddol wedi bod yn y galw am ddarpariaeth Anhwylder Sbectrum Awtistig (ASD) ers mis Medi 2021.

Rhoddwyd sylw i'r materion/sylwadau a godwyd gan y Pwyllgor, fel a ganlyn:-

Mewn ymateb i ymholiad, esboniwyd y broses a'r meini prawf ar gyfer trosglwyddo Datganiadau AAA i Gynlluniau Datblygu Unigol ADY i'r Aelodau. Yn hyn o beth, cadarnhawyd y byddai pob disgybl sydd â Datganiadau AAA presennol yn cael eu hystyried ar gyfer CDU, ac y byddai disgyblion newydd yn mynd ymlaen yn uniongyrchol i'r broses CDU ADY. Ar ben hynny, roedd deddfwriaeth yn rhagnodi bod disgwyl i'r broses drosglwyddo o Ddatganiadau i Gynlluniau Datblygu Unigol gael ei chwblhau o fewn cyfnod o 12 wythnos gan ddefnyddio dull 'sy'n canolbwyntio ar yr unigolyn' a chasglu gwybodaeth o amrywiaeth o ffynonellau / rhanddeiliaid priodol. Ystyriwyd bod yr amserlen hon yn hydrin ar y cyfan, ac yn welliant ar y system AAA, er y cydnabuwyd y gellir bod oedi wrth aros am wybodaeth allweddol am ddysgwyr gan randdeiliaid.

Yn dilyn pryderon ynghylch anghysondebau posibl o ran ansawdd y Cynlluniau Datblygu Unigol, rhoddwyd sicrwydd i'r Pwyllgor bod cymorth canolog wedi'i ddarparu drwy drefniadau gweithio agos gydag ysgolion er mwyn sicrhau cysondeb o ran safon y Cynlluniau. Ar ben hynny, er mwyn mynd i'r afael ag anghyfartaledd posibl o ran ansawdd Cynlluniau Datblygu Unigol ar draws ysgolion o wahanol feintiau, nodwyd bod rhaglen gynhwysfawr o gefnogaeth a hyfforddiant yn cael ei darparu yn unol â'r clystyrau ysgol a nodwyd. Yn hyn o

beth, canmolwyd yn fawr y cynnydd a wnaed gan gydgysylltwyr ADY wrth drosglwyddo o AAA i ADY. Cyfeiriodd y Cyfarwyddwr Addysg a Gwasanaethau Plant at arolygiadau Estyn a gwblhawyd yn ddiweddar ac adroddiad ar wahân a gadarnhaodd fod y ddarpariaeth ADY o fewn ysgolion Sir Gaerfyrddin yn rhagorol.

Rhodddwyd gwybod i'r Pwyllgor mai'r syniad o Gynlluniau Datblygu Unigol oedd eu bod yn ddogfennau hyblyg a fyddai'n cael eu trosglwyddo gyda disgyblion sy'n symud ysgolion. O ran dysgwyr Sir Gaerfyrddin sy'n mynychu ysgolion a lleoliadau y tu allan i'r sir, cadarnhawyd y byddai Cynlluniau Datblygu Unigol yn cael eu llunio gan Sir Gaerfyrddin yn dilyn gwaith partneriaeth agos a chasglu gwybodaeth berthnasol gyda chydgyssylltydd ADY perthnasol yr ysgol/lleoliad ac yn unol â'r dull sy'n canolbwyntio ar yr unigolyn. At hynny, cadarnhawyd, er bod cyfleuster ad-dalu i'r Awdurdod gwreiddiol ar waith ar gyfer plant sy'n derbyn gofal, nid oedd cyllid CDU trawsffiniol wedi'i bennu eto.

Cyfeiriwyd at yr effaith ar ysgolion o ran y pwysau amser ar gydgysylltwyr ADY, a'r pwysau cyllidebol yn unol â'r newidiadau i'r dyraniad cyllid fformiwla. Fodd bynnag, croesawyd y dull newydd sy'n canolbwyntio ar yr unigolyn gan gydgysylltwyr ADY o ran Cynlluniau Datblygu Unigol mwy ystyrion, gyda chanlyniadau gwell i ddysgwyr ag ADY.

Mewn ymateb i ymholiad, rhodddwyd trosolwg o'r cymorth sydd ar gael i'r rhai a sy'n derbyn Addysg Heblaw Mewn Ysgol ac Addysg Ddewisol yn y Cartref i'r Pwyllgor. Cytunwyd bod ystadegau sy'n ymwneud â nifer y plant sy'n derbyn Addysg Heblaw Mewn Ysgol ac Addysg Ddewisol yn y Cartref yn y sir yn cael eu dosbarthu i'r Pwyllgor.

Mewn ymateb i bryderon a godwyd mewn perthynas â materion capasiti mewn lleoliadau arbenigol, eglurodd yr Athro Ymgynghorol ADY mai blaenoriaeth y Cyngor oedd gwella'r capasiti o fewn ysgolion prif ffrwd i ddiwallu anghenion disgyblion ag ADY er mwyn rhoi cyfle i ddysgwyr fynychu ysgolion yn eu hardal.

Cyfeiriwyd at ôl troed sylweddol darpariaeth arbenigol Ôl-16 yn y sir a oedd yn rhoi hawl 3 blynedd i gyllid a chymorth o dan y fframwaith AAA. Fodd bynnag, nodwyd bod y côd ADY yn rhoi hawl i gael 2 flynedd o addysg a hyfforddiant Ôl-16 pan fo angen rhesymol a fydd yn golygu bod angen adolygu'r ddarpariaeth arbenigol sy'n cael ei chynnig gan Sefydliadau AB ac Awdurdodau Lleol. Rhodddwyd sicrwydd bod trafodaethau'n parhau â Llywodraeth Cymru er mwyn ceisio eglurder ynghylch a fyddai darpariaeth ôl-16 bresennol y sir o fewn ysgolion prif ffrwd yn parhau i gael ei chyllido a goblygiadau'r model hwn, o gymharu â'r llwybr presennol a ffefrir gan Lywodraeth Cymru sef cyllido drwy ddarparwyr annibynnol. Gofynnodd y Pwyllgor am y wybodaeth ddiweddaraf am ganlyniad y trafodaethau gyda Llywodraeth Cymru maes o law.

Mynegwyd pryderon gan y Pwyllgor o ran diffyg cydraddoldeb rhwng ysgolion cyfrwng Cymraeg o ran gallu cael mynediad at ystod eang o asesiadau ac adnoddau safonol i gefnogi'r gwaith o adnabod ADY yn gynnar ac yn gywir, o gymharu ag ysgolion cyfrwng Saesneg. Rhodddwyd sicrwydd bod hwn yn faes blaenoriaeth i'r Cyngor ac roedd gwaith yn mynd rhagddo i fynd i'r afael â'r mater yn genedlaethol.

Cyfeiriwyd at y wybodaeth ystadegol a nodwyd yn yr adroddiad lle eglurodd y Cyfarwyddwr Addysg a Gwasanaethau Plant fod angen trosglwyddo mwy o blant ysgol uwchradd i'r fframwaith CDU ADY gan eu bod wedi derbyn Datganiad AAA i ddechrau, tra bod nifer o blant ysgolion cynradd wedi cael CDU cyfredol, a roddwyd cyn y gofyniad statudol i wneud hynny, mewn achosion lle'r oedd caniatâd rhieni wedi'i ddarparu.

Cymeradwyodd y Pwyllgor y gwaith o weithredu systemau a phrosesau newydd i fodloni gofynion statudol gan gydnabod yr angen a nodwyd gan yr Is-adran am gyllid craidd ychwanegol i sicrhau darpariaeth ADY ddigonol yn y tymor hir. Nodwyd hefyd y pwysau na welwyd ei debyg o'r blaen mewn ysgolion i wella presenoldeb a chefnogi llesiant academiaidd, cymdeithasol ac emosiynol dysgwyr.

PENDERFYNWYD:-

- 5.1 Dosbarthu i'r Pwyllgor ystadegau mewn perthynas â nifer y plant sy'n derbyn 'Addysg Heblaw Mewn Ysgol' ac Addysg Ddewisol yn y Cartref o fewn y Sir.**
- 5.2 Dosbarthu i'r Pwyllgor ddiweddariad am drafodaethau â Llywodraeth Cymru mewn perthynas â chyllido darpariaeth ôl-16 maes o law.**
- 5.3 Cymeradwyo'r adroddiad a'i gyfeirio at y Cabinet i'w ystyried.**

6. STRATEGAETH HYBU'R GYMRAEG 2023-28

Cafodd y Pwyllgor Strategaeth Hyrwyddo'r Gymraeg ar gyfer 2023-28 i'w hystyried, a baratowyd ar y cyd â Fforwm Strategol y Gymraeg fel rhan o gyfrifoldebau'r Cyngor drwy Fesur y Gymraeg (Cymru) 2011 a'r Safonau Iaith ddilynol. Roedd y strategaeth yn manylu ar sut y mae'r Cyngor yn bwriadu hyrwyddo'r Gymraeg a hwyluso'r defnydd o'r Gymraeg ar draws y sir.

Nod y Strategaeth oedd ysgogi cynnydd yn nifer y siaradwyr Cymraeg, balchder a hyder yn yr iaith Gymraeg, mwy o ddefnydd o'r Gymraeg yn y gweithle ac ymhlith y gweithlu fel 'norm' a chymunedau Cymraeg ffyniannus. Byddai cyfanswm o 9 ffrwd waith yn cael eu gweithredu fel cynllun gweithredu i gyflawni nodau'r strategaeth yn ystod ei chyfnod. Byddai'r Strategaeth yn cael ei lansio'n ffurfiol yn Eisteddfod Genedlaethol yr Urdd 2023 yn Llanymddyfri.

Cyfeiriwyd at baragraff 6 o'r rhagair lle eglurodd yr Aelod Cabinet dros Addysg a'r Gymraeg y byddai'r geiriad yn cael ei ddiwygio fel a ganlyn:

“Ein dymuniad yn Sir Gaerfyrddin yw nid cynyddu niferoedd ac annog defnydd yn unig, ond hefyd i groesawu pobl i'r Gymraeg yn hyderus a heb ymddiheuriad.”

Rhodddwyd sylw i'r materion/sylwadau a godwyd gan y Pwyllgor, fel a ganlyn:-

Gwnaethpwyd cais i'r gynrychiolaeth graffigol ar dudalen 57 o ddogfennaeth y cyfarfod gael ei labelu'n briodol. Cytunwyd y dylid gwneud hynny.

Mynegwyd pryder ynglŷn â'r diffyg dosbarthiadau Cymraeg wyneb yn wyneb sy'n cael eu cynnig mewn ardaloedd lleol er mwyn galluogi dysgwyr i ddefnyddio a datblygu eu sgiliau Cymraeg. Dywedodd y Cyfarwyddwr Addysg a Gwasanaethau Plant fod y ddarpariaeth Cymraeg i Oedolion yn gweithredu ar drefniant masnachfrait gyda Choleg Sir Gâr a bod gwaith yn cael ei wneud i wella ac ehangu'r ddarpariaeth. Yn hyn o beth, nodwyd y byddai'r adran yn croesawu adborth a mewnbwn y Pwyllgor ar y ddarpariaeth Cymraeg i Oedolion.

Croesawodd y Pwyllgor y strategaeth fel ffordd o gael effaith gadarnhaol ar hyfywedd y Gymraeg yn Sir Gaerfyrddin a phwysleisiodd bwysigrwydd rhoi cyfle i drigolion glywed a defnyddio'r Gymraeg yn eu bywydau bob dydd.

PENDERFYNWYD

- 6.1 Labelu'r gynrychiolaeth graffigol ar dudalen 57 o ddogfennaeth y cyfarfod yn briodol.**
- 6.2 Cymeradwyo Strategaeth Hyrwyddo'r Gymraeg ar gyfer 2023-28 a'i chyfeirio at y Cabinet i'w hystyried.**

7. GWERTHUSIAD O AROLYGIADAU ESTYN AR DRAWS YSGOLION SIR GAERFYRDDIN, UNEDAU CYFEIRIO DISGYBLION A LLEOLIADAU ARBENIGOL

Cafodd y Pwyllgor adroddiad oedd yn rhoi trosolwg o ganlyniadau arolygu Estyn yn y sir dros y pum mlynedd diwethaf. Daeth yr adroddiad i'r casgliad fod safonau ac arweinyddiaeth yn cael eu barnu'n dda neu'n well yn y mwyafrif o ysgolion, gyda lleiafrif yn unig o ysgolion yn cael eu rhoi mewn categori i'w gwella. Rhoddwyd trosolwg o'r fframwaith arolygu newydd a fabwysiadwyd gan Estyn ym mis Mawrth 2022 i'r Pwyllgor, ynghyd â chrynodeb o'r arfer cryf neu effeithiol a nodwyd gan arolygwyr Estyn i'w rannu ag eraill.

Adolygodd y Pwyllgor yr argymhellion gwella ysgolion a ddarparwyd gan Estyn ers mis Mawrth 2022 a rhoddwyd sicrwydd i'r Pwyllgor fod holl ganlyniadau Estyn wedi dylanwadu ar strategaethau gwella'r adran ar gyfer ysgolion, ffyrdd o weithio a'r rhaglen cymorth Dysgu Proffesiynol.

Rhoddwyd sylw i'r materion/sylwadau a godwyd gan y Pwyllgor, fel a ganlyn:-

Mynegwyd pryder ynghylch Rhaglen Arolygu Estyn yng ngoleuni'r newid i'r cwricwlwm newydd, ynghyd â'r effaith andwyol ar ddatblygiad dysgwyr o ganlyniad i bandemig y coronafeirws. Eglurodd yr Arweinydd Strategol ar gyfer Effeithiolrwydd Ysgolion fod y newid mewn ffocws o ganlyniadau dysgwyr i'r cynnydd a wnaed gan ddysgwyr yn galluogi Estyn, ysgolion a'r Awdurdod i gymryd golwg gyfannol ar ddysgwyr, er mwyn diwallu anghenion dysgwyr unigol yn well.

PENDERFYNWYD bod yr adroddiad yn cael ei dderbyn.

8. DIWEDDARIAD AR GAMAU GWEITHREDU Y PWYLLGOR CRAFFU

Cafodd y Pwyllgor adroddiad a oedd yn nodi'r cynnydd a wnaed mewn perthynas â cheisiadau neu atgyfeiriadau a oedd wedi deillio o gyfarfodydd blaenorol yn ystod blwyddyn y cyngor 2022/23.

PENDERFYNWYD bod yr adroddiad yn cael ei dderbyn.

9. LLOFNODI YN GOFNOD CYWIR COFNODION Y CYFARFOD A GYNHALIWDYD AR 24 MAWRTH 2023

Yn amodol ar gynnwys presenoldeb aelodau cyfetholedig perthnasol, PENDERFYNWYD llofnodi cofnodion cyfarfod y Pwyllgor a gynhaliwyd ar 24 Mawrth 2023 fel cofnod cywir.

CHAIR

DATE